

Wat als je wraak kunt nemen op een heel dorp?

In Eva's geboortjaar worden in het kleine Vlaamse Bovenmeer slechts twee andere kinderen geboren, allebei jongens. De drie maken er hun hele jeugd samen maar het beste van, tot de puberteit aanbreekt. Opeens ontstaan er andere verhoudingen.

De jongens bedenken wrede plannen en de bedeesde Eva kan hieraan meedoen of haar enige vrienden verraden. Die keuze is geen keuze.

Dertien jaar na een snikhete zomer die volledig uit de hand loopt, keert Eva terug naar haar geboortedorp met een blok ijs in de kofferbak. Gaandeweg wordt duidelijk dat zij dit keer de plannen bepaalt.

Vanaf de eerste bladzijde grijpt debutante Lize Spit de lezer bij de strot, om die 480 pagina's lang niet los te laten. Genadeloos maar liefdevol: *Het smelt* is een roman die je verslagen achterlaat.

De pers over *Het smelt*:

‘Bij *Het smelt* krijg je een overzicht van citaten uit lovende recensies. Die vind ik nergens overdreven of bewust aansturend op een hype, want *Het smelt* is inderdaad, zoals de meeste critici vóór mij al juichten, een zeer uitzonderlijke roman. Deze hardvochtige roman had zomaar *Het verdriet van België* kunnen heten of, nóg grootser, *Het verdriet van de wereld*.’

– *The Post Online*

‘Lize Spit schreef een debuut dat je elke schrijver toewenst: vertrouwd, verrassend, fantasierijk en genadeloos.’ – *De Standaard* ★★★★★

‘*Het smelt* is een turf van 480 bladzijden, maar je glijdt erdoorheen als een warm mes door boter. [...] Dit debuut overtreft de stoutste verwachtingen.’

– *De Morgen* ★★★★★

‘Zonder twijfel een van de beste, rijpste en trefzekerste debuten in tijden. [...] Met zo’n entree in de letteren is Lize Spit de belofte voorbij.’ – *NRC Handelsblad*

★★★★

‘Niets is vrijblijvend in het fascinerende universum van Lize Spit, en iedere medaille heeft een schrijnende keerzijde. Het is jaren geleden dat we nog een grandioos debuut als dit mochten lezen.’ – *Knack* ★★★★★

‘Een knaldebuut. In één klap is ze dé literaire sensatie.’

– *De Telegraaf*

‘Nog voor ze *Het smelt* geschreven had, waren er al zes uitgeverijen die vochten om haar debuut. Na het lezen

wordt duidelijk waarom. [...] Ze is haar schrijfcarrière meteen groots gestart.’ – *Trouw*

‘Met *Het smelt* heeft de Vlaamse schrijver en dichter Lize Spit een weergaloze debuutroman geschreven. [...] Dit debuut zit stilistisch en compositorisch zo goed in elkaar dat je er een regen aan superlatieven op kunt los laten.’ – *Het Parool* ★★★★★

‘Er zijn van die boeken die ik mijn leerlingen wil voorlezen. *Het smelt* van Lize Spit is er zo eentje. Ik ga het dan ook maar gewoon doen.’
– *Bart Ongerling (Meester Bart)*

‘Wat een fantastisch, heerlijk, prachtig boek! Voor mij met stip het boek van 2016.’
– *Annetje Rubens (Boekhandel Athenaeum Haarlem)*

‘Spit schuwt het risico niet, maar levert een roman af die haar naam meteen vestigt als een van de grote literaire talenten in Vlaanderen.’ – *Het Nieuwsblad* ★★★★★

‘Een uitzonderlijk debuut. *Het smelt* nestelt zich op de bijzondere plaats in je hoofd, tussen comfortzone, onbehagen, doorleefdheid en gruwel.’ – *Saskia de Coster*

‘Ongelofelijk dat je zo’n debuut kan schrijven. Wederom een Vlaamse grootheid.’ – *Anthoni Fierloos (Boekhandel het Paard van Troje)*

‘Je moet het maar durven: debuten met een boek van bijna 500 pagina’s dik. De Vlaamse Lize Spit durfde en slaagt glorieus.’ – *Noordhollands Dagblad*

Lize Spit

HET
SMELT

DAS MAG UITGEVERS

Lize Spit (1988) woont in Brussel en doceert daar Creative Writing aan de LUCA School of Arts. Met haar debuut *Het smelt* – dat momenteel in meer dan tien talen wordt vertaald – won ze de Bronzen Uil. *Het smelt* was in 2016 het best verkochte boek van Vlaanderen en wordt binnenkort verfilmd.

Eerste druk: januari 2016
Tweede druk: januari 2016
Derde druk: februari 2016
Vierde druk: februari 2016
Vijfde druk: maart 2016
Zesde druk: mei 2016
Zevende druk: augustus 2016
Achtste druk: oktober 2016
Negende druk: maart 2017

© Lize Spit 2016

Art direction: Toine Donk
Omslagontwerp: Studio Vruchtvlees
Productiebegeleiding: Tim Beijer
Foto auteur: Keke Keukelaar
Opmaak: Anne Lint

NUR 301

www.dasmag.nl
www.lizespit.be

Voor Tilde, Jornt & Saar

9.00 UUR

De uitnodiging kwam drie weken geleden en was over-dreven gefrankeerd. Het gewicht van de zegels die op hun beurt weer extra port moesten gekost hebben, stemde me in eerste instantie hoopvol: er zijn nog steeds dingen die elkaar mogelijk maken.

Ik vond de enveloppe boven op de rest van de post, een tiental brieven en flyers, verzameld in twee gelijke hoopjes voor mijn deur. De signatuur van mijn buur-man; een stapeltje per wederdienst die nog bewezen zou moeten worden. Onder de overgefrankeerde enveloppe lagen een aanbieding van een Franstalige helderzien-de en een blaadje van een speelgoedwinkel dat gericht was aan de bovenburen – mijn brievenbus is wel vaker de verdwijnpot voor post die kinderen aan het zeuren brengt. Daarnaast bevonden zich de rekeningen en vier folders van een goedkope supermarkt met telkens dezelfde karig opgevulde kalkoen, een mokkastronk, goed geprijsde wijn. Ik had inderdaad nog geen plan-nen voor oudjaar.

Ik raapte de poging tot barricade op, ging mijn ap-partement binnen en liep met de post in mijn handen het gewoonlijke rondje waarbij ik elke deur opende, niet wetende wat erger was: een keer een indringer aan-treffen of steeds al die lege kamers.

Nadat ik mijn jas en wanten had weggehangen be-gon ik aan het avondeten. Schilde een aardappel, sneed er de geweien af die in het zonlicht waren gaan groeien. Ik schonk de waterkoker vol, zette het vuur onder de lege kookpot alvast op de hoogste stand, zodat de ko-ker zou weten dat hij zich moest haasten.

Al wachtende boog ik me over de brief.

Mijn naam en adres waren met zwarte pen geschreven in een handschrift dat ik herkende maar niet meteen kon plaatsen. Met de punt van de aardappelschiller haalde ik de rand open. Er kwam een wit kaartje tevoorschijn, een babyfoto en een naam. Zelfs zonder degelijke blik op de afbeelding, de naam of de datum wist ik dat dit een foto van Jan was en dat dit geen geboortekaartje was. Dit jaar, op 30 december, zou hij dertig zijn geworden.

Ik keek opnieuw naar mijn adres, de straatnaam. De hanenpoten waren diep in het papier gegrift, de beetjes huppelden net boven de regels uit. Natuurlijk was dit het handschrift van Pim. Jarenlang had ik naast hem in de klas gezeten, hem zijn toetsen zien invullen. Nooit had ik gesnapt waarom hij zo hard op zijn pen drukte. Zijn antwoorden waren er niet juister door geworden.

Pim had mijn adres dus opgezocht. Hij had het foutloos overgeschreven, letter voor letter. De uitnodiging zelf was drukwerk. Er stond een blokje uitleg aan de binnenzijde.

‘Beste...’ De stippellijnen lieten plaats voor mijn handgeschreven naam.

‘Zoals jullie wel weten zou deze maand niet alleen Jan dertig zijn geworden, maar wordt onze bijna volledig geautomatiseerde melkerij ingehuldigd. Tijd om nog eens samen te komen bij een drankje en een hapje.’

Ik trok mijn schoenen uit om de zachte parketvloer onder mijn voeten te kunnen voelen. Jans postume feest was een promotiestunt geworden, een poging zo veel mogelijk volk te verzamelen bij de start-up van een nieuwe zaak.

Ik las niet verder. Gooide de kaart met de rest van de post en de aardappelschillen in de vuilnisbak. Ik zette de kraan open, duwde mijn polsen onder de koude straal, schepte water in mijn gezicht.

De lege gietijzeren pot kraakte, smeekte ook om wat water. En al was de koker er net klaar mee, ik draaide het gasvuur weer uit. Mijn honger was over.

Natuurlijk wist ik nog voor ik mijn wangen droogde aan de keukenhanddoek dat ik het hier niet bij zou kunnen laten.

Ik raapte de kaart op uit de vuilnis.

Jans foto was besmeurd geraakt door het zetmeel van de aardappelschillen. Van zijn mond vertrok een zwarte veeg, zijn lippen waren uitgesmeerd tot over zijn voorhoofd. Met een hoek van de keukenhanddoek probeerde ik Jans glimlach weer op z'n plaats te krijgen.

‘15.00 uur: staldeuren open. 15.15 uur: kleine demonstratie van de melkrobot met aansluitend een feest. PS Zorg voor warme kledij. Neem geen bloemen mee, wel een foto of een goede herinnering aan mijn broer. Deze kunnen op voorhand worden gemaild naar info@melkerijbezoek.be of je kunt ze posten op Jans Facebookpagina. Z.o.z. voor de routebeschrijving.’

Op de achterzijde van het kaartje, onder een vereenvoudigd wegenplan, stond een klef citaat. Ik las het een paar keer hardop voor, zoals Pim het bedoeld zou hebben. Het bleven zinnen die te hard hun best deden.

Inmiddels is het iets na negen uur, Vilvoorde ben ik net voorbijgereden. Het klokje in mijn wagen flikkert elke paar seconden en loopt een paar minuten voor op de tijd die mijn mobiele telefoon aangeeft. Misschien komt dat door de koude. Zolang ik op de snelweg rijd, blijft Jans gezicht uitdrukingsloos naast me liggen op de passagiersstoel.

Ik heb het kaartje niet bij me voor de foto. Ook de precieze uren en de wegbeschrijving hoef ik niet opnieuw te bekijken.

Enkel de dikke laag postzegels op de enveloppe heb ik nodig. Die zegels bewijzen dat Pim zeker wilde zijn

dat deze uitnodiging bij me zou aankomen. Natuurlijk weet ik dat het niet gericht is aan wie ik nu ben, maar aan de persoon die ik was toen we elkaar wel nog spraken, de Eva van voor de zomer van 2002. Daarom doe ik vandaag precies wat ik toen gedaan zou hebben: ondanks weezin tóch komen opdagen.

4 JULI 2002

De stem van de nieuwslezer komt vanuit de tuin. Het is donderdag. Er is zo veel stilstaand verkeer dat een opsomming van plaatsen waar de spits wél vlot verloopt handiger zou zijn. Men waarschuwt dat er een paar hete dagen aankomen. Na het weerbericht spelen ze 'The Ketchup Song'. De klanken raken overstemd door het geklepper van opvliegende vogels.

Misschien ligt het aan het feit dat ik eindelijk eens goed heb geslapen of aan de muziek die elke beweging doet kloppen, maar voor het eerst sinds de winter lijkt het of ik op de juiste plaats wakker word. Er ligt een nog onaangeroerde zomer voor me. De kerkklokken zullen de duur van elk uur bewaken, niemand zal de wijzers versnellen of vertragen, zelfs Laurens en Pim niet. Voor de eerste keer sinds de begrafenis van Jan maakt die gedachte me kalm. Ik moet gewoon het aangegeven tempo blijven volgen en alles komt goed.

Ik ga rechtzitten in mijn hoogslaper. Zie nu pas Tesje naast haar bed staan. Haar korte stekelhaar plakt tegen haar zweterige hoofd. Ze inspecteert haar laken, kijkt of de flappen aan weerszijden van het bed wel exact dezelfde lengte hebben.

'Heb je geslapen vannacht?' vraag ik.

Ze knikt.

Het is een perfecte dag voor jawbreakers.

Op weg naar mijn fiets kom ik vader tegen. Hij staat te roken, terwijl hij met enige trots luistert naar het nieuws van elf uur dat zuiver en luid uit de radiospe-
ler komt die hij daarstraks heeft opgehangen in de top

van de kersenboom om kraaien weg te jagen. Hij leunt tegen de achterbouw die wij 'het werkhuis' noemen, al wordt er nooit gewerkt.

De file richting kust is nog niet opgelost wegens twee zware ongevallen op de E40, ik heb inmiddels in elk van mijn sokken een muntstuk van vijftig cent verstopt. Bij elke stap zakt het geld verder naar beneden.

Vader trekt het tot filter geworden peukje uit zijn mond, trapt het uit onder zijn pantoffel, raapt het op.

Hij draagt een zwarte jeans. Ooit was dit zijn werkbroek maar nu heeft deze geen goede pasvorm meer. Vlak boven kniehoogte staan er twee bobbel in de stof, de afdruk van zijn meest frequente hurkzit, naast de bierbak.

'Eva,' zegt hij.

Hij draait zich om, gebaart dat ik moet volgen. Uit zijn mond klinkt mijn naam soms als een bevel, soms als een vraag, zelden als iets dat van mij is.

Ik volg vader het werkhuis in. De muntstukken zakken langs mijn enkels naar de onderkant van mijn voeten.

Moeder was met de benoeming 'werkhuis' gekomen toen ze dit huis kochten en elke lege kamer hen toeliet nog alles te worden, zolang ze het maar genoeg zouden herhalen. Vader zou hier grootse dingen maken. De tuin onderhouden, de haag scheren, een composthoop aanleggen, de badkamer verbouwen. Die laatste werd door de vorige eigenaars gebruikt als kinderslaapkamer en had behangpapier met beertjes. In het midden van de ruimte heeft vader een half muurtje gemetseld met holle bakstenen om daar een lavabo aan op te hangen. De wanden zouden betegeld worden zodra daar geld voor was. Jolan ontdekte dat de holtes in de bakstenen prima houders waren voor tandenborstels.

'Heel handig, in de tussentijd,' besloot mama.

Jolan had het toen al berekend: er zit geen tijd tussen tijd.

Overall in de werkplaats bevinden zich lege bierblikjes en andere rotzooi. De binnenmuren zijn bekleed met paddenstoelen. De meeste groeien scheef op hun steel, zodat ze onder de rand van hun hoedje uit kunnen gluren, om eens met eigen ogen te zien wat hier al die uren eigenlijk wordt uitgespookt.

Vader gooit zijn uitgetrapte peuk in een van de blikjes waar nog een klets in zit.

‘Anders gaat dat mens klagen.’ Hij wijst naar de deur die in verbinding staat met het huis, de keuken.

Vaders schouders hebben een deuk vanboven, het wekt de indruk dat zijn oksels te zwaar wegen. Zo staan we even naar elkaar te kijken, te midden van een werkhuis dat bezaaid ligt met alle soorten merchandise die drankenhandel Peters weggeeft bij bakken Maes Pils – blauwe petten, blauwe opblaasbare bierplateaus, blauwe strandballen.

Zou vader zien wat ik zie: dat dit een magazijn met potentiële tombolaprijzen is geworden?

Mijn oog valt op de boormachine die niet bij het andere gereedschap aan het plafond hangt maar op een rek ligt dat recentelijk nog in elkaar werd geschroefd en in de muur verankerd. Het was de enige keer dat de machine gebruikt werd. Het is moeilijk te zeggen wat wat mogelijk heeft gemaakt: de boor het rek of het rek de boor.

Al dit gereedschap komt hier niet zomaar. We wonen niet ver van de ALDI – net niet op wandelafstand, wel op fietsafstand. Elk jaar ligt daar wel iets wat vaders nog niet hebben. Op de brug over de snelweg die ons dorp van het buurdorp scheidt, kun je ze regelmatig zien zwalpen: moeders met figuurzagen, MEDION-massagearmen, hegscharen en barbecuetangen aan hun fietsstuur.

Deze boor hebben we vader een jaar geleden cadeau gedaan. Hij was er vooral blij mee toen het ding nog ingepakt op de buffetkast lag. Na het uitpakken heeft

hij hem op een stapel gestreken keukenhanddoeken neergelegd. Daar bleef hij liggen tot de voorbereidingen voor zijn volgende verjaardag niet meer konden worden uitgesteld.

‘Een boor wordt in zijn hele leven gemiddeld maar elf minuten lang gebruikt,’ zegt vader.

‘Dat is kort,’ zeg ik.

Ik kijk of het prijskaartje nog op de doos kleeft, om de kostprijs per seconde te kunnen berekenen. Dit kan ik straks vertellen aan Pim en Laurens. Het zou hen kunnen interesseren.

‘Kijk, Eefje. Deze wilde ik laten zien.’

Vader wijst naar een lus, die bengelt onder de middelste houten balk in de nok van het dak, naast de heg-schaar.

‘Je ziet er niet aan hoe moeilijk het is zoiets goed op te hangen, toch?’

Ik reageer schouderophalend. Zowel voor zaken die mensen niets kunnen schelen, als voor zaken die mensen heel veel kunnen schelen maar waarvoor ze niet de juiste woorden vinden, halen ze hun schouders op. Elke keer denk ik dat er dringend een ander lichaamsdeel voor moet worden gekozen, desnoods een ander gebaar. In de anatomie van schouders zit, in tegenstelling tot in die van wenkbrauwen, net niet genoeg plaats voor nuance.

‘Niet iedereen kan dit knopen,’ zegt hij, ‘het moet op exact de juiste hoogte hangen.’

‘Dat zie ik,’ zeg ik. ‘En wat is de exacte hoogte dan?’

Naar mijn vraag wordt niet geluisterd.

‘Met een foute knoop zal je afzien. Je wilt toch niet dat ik afzie?’

Ik kijk opnieuw naar de lus, nee schuddend.

‘Indien je niet van hoog genoeg valt, dan breekt je nek niet. Dan duurt het lang. En indien je van te hoog valt, knapt je nek, dat wil je de mensen die je zullen vinden niet aandoen. Nee toch?’

‘Nee, dat wil je niet,’ zeg ik.

Vader draagt een pet op het hoofd. Het zweet van de afgelopen dagen is er ingetrokken en opgedroogd. Het zout heeft witte, kronkelende lijnen achtergelaten ter hoogte van zijn voorhoofd. Hoe warmer de dagen, hoe hoger de streep die achterblijft.

Hij kijkt me zwijgend aan, zet de pet af, controleert of er iets bijzonders aan te merken is. Hij ziet het niet. De pet belandt terug op zijn hoofd, nu achterstevoren.

Ik kan niet anders dan denken: deze man is mijn vader. Hij is ouder dan gemiddeld, omdat hij pas laat iemand leerde kennen die kinderen van hem wilde. Hij werkt bij een bank, doet daar dingen waarover hij nooit in detail treedt en waar anderen ook nooit naar vragen omdat mensen er nu eenmaal van uitgaan dat zolang iemand ergens zelf niet over begint, er ook niets te vertellen valt. Om op dit werk te geraken moet hij elke dag – ook bij regen – naar een bushalte fietsen om dan een halfuur in de bus te zitten. Op die weekdays verdient hij net genoeg om zijn gezin, dat geen vragen stelt, te kunnen onderhouden, het dak boven hun hoofd te betalen, waar hij de cadeaus aan kan ophangen die zij met zijn geld kopen zonder dat hij dat wilde.

Van deze man ben ik de oudste dochter dus ik mag nu niet zomaar knikken of een antwoord geven zonder dat ik weet wat hij precies van plan is.

Ik forceer iets op mijn gezicht. Geen glimlach. Geen medelijden. Begrip misschien, al weet ik niet hoe dat er, vertaald in een grimas, moet uitzien.

‘Jij denkt net zoals je moeder dat deze ouwe lul nooit meent wat hij zegt. Dat deze ouwe lul hier het lef niet voor heeft?’

Vader zegt altijd ‘je moeder’ en mama doet hetzelfde als ze het over papa heeft, dan zegt ze ‘jouw vader’. Dat is niet helemaal eerlijk. Ze proberen zo ergens mee weg

te komen, door te doen alsof ik diegene ben die hen heeft uitgekozen.

‘Wil je dat ik het voor je demonstreer?’

Hij neemt de kramakkelijke ladder, klapt hem recht onder de strop open en bestijgt de trapjes. Na zijn derde trede begint de ladder gevaarlijk te wiebelen. Ik kom dichterbij, stel me op aan de zijkant om het ding te versterken. De muntstukken zakken naar beneden, tot onder mijn voetzolen. Het radionieuws van elf uur is afgelopen en wordt gevolgd door reclame.

‘Nooit te veel betalen. Als je ’t zelfde toestel in een andere winkel goedkoper vindt, dan betalen wij het verschil terug.’

Vader bereikt de top van de ladder. Hij balanceert met twee voeten op de bovenste trede, komt recht onder de strop te staan. Het koord bengelt opzij, komt terug en geeft een korte tik tegen zijn achterhoofd. Bijna verliest hij zijn evenwicht. Ik houd de ladder stevig vast. Ik kan er enkel voor zorgen dat hij niet valt. Ik kan er niet voor zorgen dat hij niet springt. Door de druk die ik op mijn voeten zet, branden de naar beneden gezakte muntstukken nog harder. De kop van koning Albert II zal voor de rest van mijn leven in mijn voetzolen gedrukt staan.

Vader geeft een korte ruk aan de lus – die hangt stevig genoeg. Hij doet hem om zijn nek. Werpt een blik over zijn eigen, blauwe imperium. Hij knikt. Het heeft veel weg van tevredenheid.

‘Mensen die zich ophangen, krabben vaak het vel uit hun hals weg. Dat is spijt. Spijt moet je niet hebben,’ zegt hij.

Ik knik.

‘Heb je me wel gehoord, Eva?’

Ik knik opnieuw.

‘Wat zei ik dan?’

‘Dat je nooit spijt moet hebben,’ zeg ik.

‘Ik versta je niet.’

‘Spijt moet je nooit hebben,’ herhaal ik, luider.

Pas nu kijkt hij mijn richting uit, ziet mij staan, de ladder ondersteunend.

Even zwijgt hij.

‘Je moet eens iets aan dat kapsel van je doen, Eva,’ zegt hij dan. ‘Trekt op niet veel.’

Mijn haar heeft volgens mij net de goede lengte: kort genoeg om los te hangen bij koud weer, net lang genoeg om een staart te maken op warme dagen. Vader moet er nog aan wennen. Een week geleden knipte ik er zelf een paar centimeter af omdat de punten splitsten. Ik deed het voor de spiegel in de beschimmelde badkamer, boven het ouderwetse meubel dat er staat, met de schaar waarmee mama soms panden stof knipt.

‘Bedankt dat je die ladder even wilde vasthouden, Eva,’ zegt vader. Hij heeft intussen de strop van zijn nek af gehaald en staat alweer twee treden lager.

‘Jij bent de enige die hiervan op de hoogte is. Zelfs je moeder weet van niets. Laten we dat zo houden.’ Hij tast in zijn broekzak, steekt al leunend met zijn onderrug tegen de middelste sporten van de ladder een nieuwe sigaret op. ‘Dat ik je dit heb laten zien, is vermoedelijk een goed teken.’ Hij zuigt het vel van zijn wangen in zijn kaken. Voorzichtig daalt vader de overige trapjes verder af. Op de begane grond mept hij me zo hard tegen de schouder dat ik mijn evenwicht verlies, het soort meppen dat vaders aan zonen horen te geven.

‘Roken is niet goed voor je,’ zeg ik.

Voor het raam van ’t Winkeltje liggen een paar Raiders uitgestald op een bekleding van kunstgras. Eigenlijk bestaan deze repen niet meer – het zijn inmiddels Twixen geworden – maar niemand durft dit tegen Agnes te vertellen. Zij baat dit zaakje al langer uit dan de meesten zich kunnen herinneren.

In het smalle, diepe pand vind je ongeveer alles wat een kleine kruidenier moet hebben. Toch komen de meesten hier alleen voor dingen die niet kunnen vervallen, verrimpelen of uitdrogen. Laurens' neef heeft eens het lef gehad naar de winkel terug te keren met een vervallen pak noedels.

'Dat is niet de vervaldatum, jongen, maar de datum waarop het product is gemaakt,' blafte Agnes. Na een korte discussie werd de pasta ingewisseld voor een pakje alcoholstiften. Een paar uur later stond er op haar uithangbord naast VOOR AL UW DROGE VOEDING: *DIE NOG GEMAAKT MOET WORDEN*. Agnes heeft het er nooit proberen af te wassen. Integendeel. Ze is zich gaan specialiseren in het manipuleren van vervaldata. Met een fijne pen maakt ze van drieën achten en negens, januari tovert ze met slechts een liggend streepje om tot juli. Ze weet dat de dorpelingen toch zullen blijven komen: wie kieskeurig wil zijn moet tien minuten in de wagen zitten naar het dichtstbijzijnde gehucht voor een pak bloem. Er zijn altijd grenzen aan principes. Zelfs Laurens' neef zou later nog zijn teruggekomen om noedels te kopen.

Ik ga binnen. Deze dag was goed begonnen. Ik ben hem nog jawbreakers verschuldigd. Mijn aanwezigheid wordt opgemerkt door een belletje, het is niet hetzelfde als in de beenhouwerij, hier klinkt het bijna als een gil.

De rolluiken van de winkel zijn bijna helemaal neergelaten, binnen schemert het. Er hangt muffe koelte tussen de volgestapelde rekken. Een te lang bewaard gebleven ochtend. Ik wacht en hou de deur van de woonruimte achter in de winkel in de gaten. Daar houdt Agnes zich schuil, vult ze fotokopieën van kruiswoordraadsels in. Wellicht staan er een zetel en een tafel, is er ook een keuken. Niemand kan dit bevestigen.

Ik blijf wachten, want Agnes houdt niet van klanten die in haar afwezigheid al beginnen rondneuzen. Ik

knoop mijn veters los, vis de muntstukken uit mijn sok. Ik had het geld niet hoeven te verbergen deze ochtend. Mama heeft me toch niet zien vertrekken.

‘Ha, Eva,’ klinkt het. Ik leg de laatste hand aan mijn veter en richt me weer op.

Agnes haast zich naar de toonbank, ze loopt licht geplooid. Haar rug is scheefgegroeid, in de vorm van een bijzettafel. Laurens had ooit eens een grap gemaakt over hoeveel pintjes ze zonder morsen op haar schouderbladen kon dragen. Vandaag tel ik er acht. Dit moet ik onthouden, dat kan ik hem straks misschien vertellen.

Ik loop achter Agnes aan, tussen de grijze rekken met sponzen, tandenstokers, maandverband en plasticen bloemen. Ze weet waarvoor ik gekomen ben. Het snoep staat in het middelste gangpad.

‘Waar zijn de twee andere musketiers, de beenhouwerszoon en de boerenzoon?’ vraagt ze. Ik haal mijn schouders op.

Sinds Agnes’ man ervandoor is gegaan met een andere man, sinds de nieuwe slogan op haar uithangbord, staat ze niet meer toe dat klanten het snoep zelf scheppen, zelfs ik niet.

Ik vraag beleefd om twintig zure hosties, vijf matten en twee pakjes jawbreakers. Ze laat het snoep in een punthoekige papieren zak vallen.

‘Ga je nog met die broer van Jan op stap vandaag? Ga je dit met hem delen?’ vraagt ze.

Ik knik overtuigd, al weet ik het niet zeker.

Ze geeft me van alles wat extra.

Met het zakje aan mijn stuur rijd ik het dorp door. Ik scan de lege straten, in de hoop dat na lang genoeg kijken Laurens en Pim uit de collages van oude herinneringen zullen opstaan. Na een uur is al het snoep op. Mijn mondholte brandt van het zuur. Mijn maag weegt

zwaar. Ik had thuis moeten blijven. Het zou kunnen dat ze geprobeerd hebben om me te bellen.

Ik fiets langs de beenhouwerij.

Laurens' fiets staat niet tegen de gevel. Misschien heeft hij nieuwe vrienden of hobby's waarover hij me niets verteld heeft, is hij het huis uit. Misschien staat zijn fiets vandaag gewoon in de garage, kijkt hij met dit weer liever televisie dan bij mij te zijn.

Door het grote vitrineraam gluur ik de winkel binnen. De pastoor staat vlees te kiezen. Hij wijst naar de hespenworst. Laurens' moeder zwiert de klomp op de snijmachine. Door de openstaande winkel deur hoor ik de messen traag bewegen. Het snijden van vlees maakt niet het geluid van iets wat knapt, maar van iets wat uitrafelt.

Laurens had gelijk. 'Een koe bestaat uit een miljoen draden,' zei hij eens tijdens de middagpauze op school, terwijl hij van het spons van zijn brood bolletjes rolde, een stuk worst in draadjes verdeelde en elk balletje er apart mee belegde. 'Zodra je dat inziet, vind je het niet erg meer om het te versnijden.' Dit klonk niet als iets wat hij zelf had bedacht, maar het feit dat hij het had onthouden vond ik ook al sterk.

Van kijken naar Laurens' moeder word ik vrijwel altijd rustig. Ze praat over het weer dat aan het omslaan is, zie ik aan hoe ze haar handen beweegt. Dan stapelt ze de losse, frisse schellen salami op de weegschaal.

Hier, met het zicht op de pastoor die het vlees goedkeurt en betaalt, overvalt mij een somberheid die al een tijdje is weggebleven, waarvan ik dacht, hoopte, dat ze misschien voorgoed weg was.

Ik weet intussen dat er niets bestand is tegen dit gevoel, al zit ik tijdig op een stoel in de juiste klas in een outfit waarin iedereen gewend is me te zien, al sta ik te kijken naar vlees, al sta ik niet te kijken naar vlees. Er ontbreekt me dan iets, alles, alsof ik ooit vollediger ben

geweest en iets in me zich nog herinnert hoe dat voelde.

Het overvalt me ook elke keer rechtopstaand in bad, bij het wassen. Dan komt er iets op mijn huid te liggen. Het sluit me in, spant zich aan, maakt duidelijk dat ik op de verkeerde plaats ben.

Misschien ontstond het doordat ik geboren werd kort na een tweeling, uit een baarmoeder die nog wat uitgezet was, dacht ik laatst. Misschien zat mama de eerste negen maanden al te losjes om me heen.

Nog voor Laurens' moeder doorheeft dat ik naar haar sta te kijken, ben ik alweer uit haar zicht verdwenen.

Het onweer barst los voor ik thuis ben. De eerste regendruppels zijn lauw. Het is onvermijdelijk, de laatste dagen kwam er zelfs warm water uit de koude kraan. Ik zoek een boom om onder te schuilen, ga onder de coniferen staan die grenzen aan onze tuin, kijk hoe het rondom me tekeergaat. Windvlagen breken de pijpstelen.

We hadden vader nooit gereedschap cadeau mogen doen, al zeker geen hegschaar. Al twee jaar hangt die roerloos aan het dak, de twee handvatten plomp naar beneden. Wanneer het waait, komt het ding tot leven. Wellicht is dit wat hem op ideeën bracht.

Eerst laat het bladerdek niets los, maar al gauw sijpelen er dikke, onregelmatige druppels door. Dat ik nat word, is niet erg.